

SÓNG - Xuân Quỳnh

A. Mục tiêu bài học:

Giúp hs:

Tình yêu là đề tài hấp dẫn được XQ cảm nhận, suy nghĩ trăn trở, bồi hồi và thể hiện bằng chất thơ hồn nhiên say đắm, nồng nàn trong sáng, phóng khoáng và nhiều triết lí.

B. Phương tiện thực hiện:

- SGK, SGV.
- Sách học tốt, thiết kế giáo án.

C. Cách thức tiến hành:

- Phương pháp: Đọc hiểu, gợi tìm, trao đổi thảo luận trả lời câu hỏi.
- Tích hợp: Thơ Xuân Diệu, Thơ Đoàn Vỹ ...

D. Tiến hành dạy học:

I. Ổn định: Kiểm tra sĩ số.

II. Kiểm tra bài cũ:

III. Giới thiệu bài mới:

SÓNG là một biểu tượng đẹp. Các thi nhân thường mượn sóng để biểu đạt những sắc thái tình cảm của mình. Em hãy tìm đọc một vài câu thơ có hình tượng của sóng?

- “Sóng gợn ... điệp điệp” → Nỗi buồn mênh mông
- “Đưa người ... trong lòng” → Nỗi xao động tình cảm
- “Anh xin làm sóng biếc” ... → Tình yêu dào dạt
- “Không có sóng to ... tình yêu” → Henrich Hainơ

SÓNG trong thơ Xuân Quỳnh biểu hiện tình yêu như thế nào ta đi tìm hiểu về bài thơ.

HOẠT ĐỘNG CỦA THẦY VÀ TRÒ	NỘI DUNG CẦN ĐẠT
<p>Cho HS xem ảnh XQ</p> <p><i>? Qua tiểu dẫn em hãy nêu vài nét về nhà thơ?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Xuân Quỳnh là một phụ nữ tài hoa, tâm hồn tinh tế, nhạy cảm, trí tuệ thông minh sắc sảo. - Là một nhà thơ của tình yêu rất nổi tiếng được nhiều người yêu thích. - Thơ XQ hồn nhiên tươi mát, nhiều lo âu và luôn da diết khát vọng đời thường. 	<p><u>I. Tìm hiểu chung:</u></p> <p><u>1. Tiểu dẫn:</u></p> <p><u>a. Tác giả, tác phẩm:</u></p> <p>(sgk)</p> <p><u>b. Hoàn cảnh sáng tác:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bài thơ là kết quả của chuyến đi thực tế dài ở vùng biển Quảng Ninh, Thái Bình, Thanh Hoá, Hải Phòng. - Viết 29/12/1967 in trong tập thơ “Hoa dọc chiến hào” xuất bản 1968.
<p>(Gọi HS đọc diễn cảm bài thơ)</p> <p><i>? Hãy xác định bố cục bài thơ và ý chính từng đoạn ?</i></p> <p><i>? Hãy đọc và phát biểu chủ đề bài thơ ?</i></p>	<p><u>2. Văn bản :</u></p> <p><u>a. Bố cục :</u></p> <p><u>b. Chủ đề :</u></p> <p>Mượn biểu tượng sóng, XQ đã tự bộc bạch quan niệm, khát vọng tình yêu nồng nàn, mãnh liệt và sâu</p>

	lắng dịu dàng. Tình yêu gắn chặt với cuộc đời và tình người.
<p>GV: Sóng chính là em, em và sóng là 1 cặp hình ảnh quán quýt sonh hành suốt bài thơ, là cơ sở để XQ diễn đạt mọi trạng thái của tình yêu mãnh liệt. Mà tình yêu luôn có nhu cầu chia sẻ, giải bày. XQ mượn sóng – một hình ảnh đẹp tương xứng với tình yêu để thộ lộ tâm tình. Mở đầu bài thơ XQ giới thiệu sóng:</p> <p>? Với 2 cặp từ đối lập ấy XQ giới thiệu thế nào về sóng? (Sóng dữ dội ồn ào -> biển động sóng trào dâng. Sóng dịu êm -> trời êm biển lặng)</p> <p>? Từ đặc điểm này của sóng nhà thơ liên tưởng đến vấn đề gì ? (Mạnh mẽ cuồng nhiệt và sâu lắng dịu êm)</p> <p>Sóng cũng như con người khao khát tự khám phá, tự nhận thức những biến động khác thường của mình nên XQ viết tiếp</p> <p>Sông: Phạm vi nhỏ hẹp giới hạn bởi đôi bờ -> sóng muốn tìm về với biển cả mênh mông.</p> <p>? Ở 2 câu thơ này cũng như hình tượng sóng trong suốt bài thơ, tg sử dụng nghệ thuật gì ? Tác dụng của nó ra sao ?</p> <p>? Sóng và tình yêu song hành. Sóng tồn tại vĩnh hằng thì tình yêu ra sao?</p> <p>? XD từng khẳng định: Tuổi trẻ sóng không thể thiếu tình yêu, câu thơ đó ntn? Nói như vậy tuổi già có tình yêu không ?</p>	<p>II. Đọc hiểu văn bản:</p> <p>1. Hai khổ đầu: Giới thiệu sóng và tình yêu.</p> <p>* “ Dữ dội ... lặng lẽ ”</p> <p>Dữ dội } < dịu êm Ồn ào } < lặng lẽ. }</p> <p>→ Hai trạng thái đối lập mà thống nhất của sóng → Đặc điểm phức tạp của cuộc sống và tình yêu.</p> <p>* “ Sóng không ... tận bề ”.</p> <p>→ Ẩn dụ → sóng là em → em khát vọng tìm hiểu những biến động trong lòng: day dứt, suy tư, thắc mắc.</p> <p>* Sóng - ngày xưa - ngày sau vẫn thế.</p> <p>→ Khái niệm thời gian + “vẫn thế” → khẳng định sóng tồn tại vĩnh hằng → Tình yêu “bồi hồi”, rạo rực, cháy bỏng → Gắn chặt với tuổi trẻ. => Sóng như tình yêu lúc mãnh liệt, cuồng nhiệt, lúc sâu lắng dịu êm. Sóng tồn tại vĩnh hằng tình yêu gắn liền với tuổi trẻ.</p>
<p>GV: Tình yêu muôn màu muôn vẻ nhưng thường có những biểu hiện giống nhau: nghĩ ngợi, nhớ nhung, mong chờ, chung thủy... XQ khi yêu có những biểu hiện đó không hãy lắng nghe XQ bộc bạch ở 4 khổ thơ tiếp theo</p> <p>? Ở câu thơ này ta cần phân tích những từ ngữ nào? nghệ thuật và nội dung của nó?</p> <p>? Câu hỏi về tình yêu của XQ có gì khác lạ so với cách</p>	<p>2. Bốn khổ giữa: Những biểu hiện của tình yêu.</p> <p>* “ Trước ... biển lớn ”.</p> <p>Em nghĩ } < anh, em. } < hiển lớn. }</p> <p>→ Điệp ngữ → Suy nghĩ nhiều về tình yêu: trợn vẹn, tốt đẹp → Gắn chặt với cuộc đời.</p> <p>* “Từ nơi nào ... yêu nhau” - “Từ nơi nào sóng lên?”</p>

hỏi của nhiều nhà thơ khác?

? Tại sao khó giải thích tường tận câu hỏi về điểm bắt đầu của tình yêu ?

(Mỗi người mỗi khác, tình yêu thuộc về lĩnh vực tình cảm -> trừu tượng)

? XD – 1 giáo sư của tình yêu cũng không giải thích được. Điều đó thể hiện qua những câu thơ nào?

- “ Đố ai ... gió hiu hiu” (XD)

- “ Tình yêu là gì nhỉ ... quanh ta”

(Đoàn Vy)

? Từ câu hỏi rất độc đáo ấy XQ giúp em nhận thấy XQ có cách nhìn thế nào về tình yêu?

Tình yêu luôn gắn liền với nỗi nhớ, nhớ nhưng càng nhiều tình yêu tình yêu càng tha thiết, nỗi nhớ của XQ thế nào ta đọc những câu thơ tiếp theo.

“ Em khát chi con tàu

Nay đây rồi mai đó

Nên cả lúc gần anh

Mà lòng em vẫn nhớ ”

(Xuân Quỳnh)

“ Có không gian nào dài hơn chiều dài nỗi nhớ. Có một khoảng mênh mông nào sâu thẳm hơn tình yêu”.

? Từ chỗ bộc bạch nỗi nhớ em nhận xét ra sao về tình yêu của XQ?

? Tình yêu của XQ có điểm nào giống và khác tình yêu của XD ? Từ tình yêu của XQ và XD ta hiểu gì về tình yêu của phái nam và phái nữ?

(Phái nam -> Chủ động, phái nữ -> kín đáo -> đó là nét đẹp của phụ nữ truyền thống. Phái nữ trong thời hiện đại -> chủ động bày tỏ tình cảm).

GV: Để có được lòng chung thủy, con người khi yêu cần có những yếu tố gì hãy xem XQ viết ở 3 khổ cuối

? Ở đoạn thơ này XQ diễn tả khát khao của sóng được tới bờ dù phải vượt qua biển cả. Trong tình yêu, người đang yêu khát khao điều gì ? Muốn đạt được mục đích ấy họ phải làm gì ?

“ Tình ta như hàng cây.

Đã qua mùa bão tố.

Tình ta như dòng sông.

- “**Gió bắt đầu từ đâu?**” →

Hai câu hỏi liên tục về điểm bắt đầu của sóng → Khó giải thích tường tận.

- “**Khi nào ta yêu nhau**” → Câu

hỏi của XQ, của mọi người, của muôn đời về điểm bắt đầu của tình yêu → khó giải thích.

→ Một cái nhìn tinh tế đối với tình yêu lứa đôi hay **thắc mắc, suy nghĩ về mình về tình yêu.** (Biểu hiện thứ I).

* “**Con sóng ... còn thức**”.

- “**Sóng nhớ bờ - ngày đêm không ngủ**” → Nhân hoá + yếu tố thời gian

→ nỗi nhớ của sóng triền miên, da diết → chuyển ý khéo léo → nỗi nhớ của chính mình:

- “**Lòng em ... còn thức**” → Nỗi nhớ da diết cháy bỏng từ trong sinh hoạt → trong mơ.

- **Dấu xuôi – phương Bắc**

- **Dấu ngược – phương Nam**

→ Nhịp thơ nhanh → Nỗi nhớ bao trùm cả không gian vượt qua thử thách

→ sắt son chung thủy “**Hướng về anh một phương**” (Biểu hiện thứ II)

→ Tình yêu cuồng nhiệt, đắm say, tha thiết → đắm thắm dịu dàng, kín đáo rất con gái.

=> Điệp ngữ, nhân hoá ... → tình yêu với nhiều cung bậc → sắt son chung thủy → gắn với tình thương và nỗi nhớ.

3. Ba khổ cuối : Khát vọng của tình yêu.

* “ **Ở ngoài kia ... cách trở**”

Sóng khát khao tới bờ dù muôn vời cách trở → con người khát khao tình yêu hạnh phúc → sức mạnh vượt qua thử thách.

<p>Đã yên ngày thác lữ” (Thơ tình cuối mùa thu) ? Tìm trong ca dao câu thơ tương tự ? (Yêu nhau ... cũng qua) ? Trong thực tế có phải ai yêu cũng vượt qua được thử thách không ? Tại sao?</p> <p>? Sóng muốn tồn tại thì phải hoà vào biển cả, tình yêu muốn bền vững phải làm thế nào? - “Tan ra” -> khát vọng đạt độ cháy bỏng. (Tan ra chưa đủ cường độ so với chữ “nghiến nát” của XD: “ Cũng có khi ào ạt Như nghiền nát bờ em” - Ngàn năm: tình yêu bất tử -> khát vọng của XQ yêu hết mình và dâng hiến hết mình.</p>	<p>→ Trong thực tế không phải ai yêu cũng vượt qua được thử thách → cần phải có yếu tố <u>niềm tin</u> → quan trọng. * “Cuộc đời ... về xa” → Triết lí sâu sắc: Cuộc đời hữu hạn, tình yêu vô hạn → <u>kiên trì, nhẫn nại</u> → vượt qua tất cả, hướng tới tình yêu hạnh phúc. * “Làm sao ... còn vỗ” → Sóng muốn tồn tại → hoà vào với biển cả → tình yêu muốn bền vững phải có: <u>Lòng vì tha, không ích kỉ, tách xa tình người</u> → tuyệt đối tin tưởng và kiên nhẫn → Ý nghĩa chân thực của tình yêu. => Muốn biểu tượng sóng → khát vọng tình yêu tha thiết cháy bỏng và quan niệm: Tình yêu không có điểm bắt đầu, nó phức tạp → Rất mãnh liệt. Muốn vững chắc phải có niềm tin và lòng kiên nhẫn → tình yêu phải gắn liền với cuộc sống → khát vọng của XQ.</p>
	<p>III. Tổng kết: * <u>Nghệ thuật:</u> - Ấn dụ liên hoàn, từ ngữ sóng đôi. - Thể thơ năm chữ không ngừng ngắt. - Giọng điệu tha thiết chân thành. - Âm hưởng thơ sâu lắng. - Nghệ thuật so sánh, nhân hoá... * <u>Nội dung:</u> Khát vọng tình yêu tha thiết, thủy chung, cao thượng → thơ tình XQ mạnh mẽ, táo bạo → khẳng định sức mạnh tình yêu của phái yếu</p>

? Trong thơ cổ có nhà thơ nữ nào cũng trình bày quan niệm tình yêu như XQ?

IV. Củng cố :

Nắm vững kiến thức:

V. Dẫn dò :

Thực hành bài tập 2.

Đọc kĩ và soạn bài theo các câu hỏi sgk vb:

Hình tượng **SÓNG & EM**

Trong bài **SÓNG** của Xuân Quỳnh



với biển.

→ NHẪN NẠI, CÓ LÒNG VỊ THA
KHÔNG ÍCH KỸ, TÌNH YÊU GẮN
VỚI TÌNH NGƯỜI & CUỘC ĐỜI
với tình
người và cuộc đời.